

TIESĪBU AVOTI

Juridisko metožu mācība

Kas ir tiesību avots?

- Tiesību avots – šaurākā un plašākā izpratnē:
 - Silogisma lielā premisa vai
 - Juridisko argumentu pamatojums.

“All legal reasons”

- Plašākā nozīmē – visi faktori, kas ietekmē objektīvo tiesību veidošanos

“All legal reasons are sources of Law” (Katrs tiesisks pamatojums)

Aleksander Pechenik

“Laws as Commands”

- Šaurākā nozīmē – tiesību piemērotājam saistošie priekšraksti

Autoritatīva likumdevēja priekšraksti

*“Laws as commands [of a sovereign]”
Th.Hobess, H.L.A.Hart.*

Tiesību avotu daudzveidība

- Tiesiskas valsts princips;
- Varas dalīšanas princips.
- Eiropas Kopienas pieredze:
 - Romāņu – ģermāņu tiesību saime -
 - Anglo – Amerikāņu tiesību saime.

Tiesību avotu veidi

- Normatīvie akti *jeb* Likumi
- Tiesību principi
- Paražu tiesības
- Tiesu prakse *jeb* Judikatūra
- Tiesību zinātne *jeb* Doktrīna

Tiesību avotu iedalījums

- Pamatavoti jeb primārie tiesību avoti;
- Papildavoti jeb sekundārie tiesību avoti;
- Pamatavoti – nolēmuma pamatojums, palīgavoti – nolēmuma argumentācija

“Must – May – Should”

Tiesību avotu piemērošanas modalitāte noteikta pēc to izmantošanas tipa:

 Nolēmuma Argumentācijā

 Nolēmuma Rezolūcijai

“Law in Action”

- Tiesības kā *law in action*, primārās nosaka uzvedības modeli, sekundārās nodrošina primāro normu izpildi

Likumi

- Normatīvo aktu hierarhija
- Forma un kompetence

Normatīvo aktu hierarhija (I)

- Normatīvo aktu juridiskā spēka hierarhija
 - 1) Satversme;
 - 2) likums un Satversmes 81.panta kārtībā izdotie Ministru kabineta noteikumi;
 - 3) Ministru kabineta noteikumi;
 - 4) pašvaldību saistošie noteikumi.

Normatīvo aktu hierarhija (II)

- Eiropas Savienības un starptautisko tiesību normas neatkarīgi no to avota piemēro atbilstoši to vietai ārējo normatīvo aktu juridiskā spēka hierarhijā.

Tiesību avoti ES

- Primārās tiesības
 - Dibināšanas līgumi
 - Vispārējie tiesību pamatprincipi
 - Sekundārās tiesības
 - Regulas
 - Direktīvas
 - Lēmumi
 - Rekomendācijas un atzinumi u.c.
- Ieteikuma tiesību avoti (*soft law*)

ES tiesību avotu piemērošana (I)

- CPL 5.pants

(3) Ja attiecīgo tiesību jautājumu regulē Eiropas Savienības tiesību normas, kas ir tieši piemērojamas Latvijā, Latvijas likumu piemēro, ciktāl to pieļauj Eiropas Savienības tiesību normas.

ES tiesību avotu piemērošana (II)

- APL 15.pants

(4) Eiropas Savienības (Kopienų) tiesību normas piemēro atbilstoši to vietai ārējo normatīvo aktu juridiskā spēka hierarhijā. Piemērojot Eiropas Savienības (Kopienų) tiesību normas, iestāde un tiesa ņem vērā Eiropas Kopienų Tiesas judikatūru.

Tiesību principi

- Augsta abstrakcijas pakāpe
- “tiesību vadošās idejas”
- Gan nerakstīti, gan nostiprināti pozitīvajās tiesībās
- Vispārējie tiesību principi un nozaru tiesību principi

